

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ - HSGM
HUKUK VE MEVZUAT DAİRESİ BAŞKANLIĞI
21/06/2021 11:54 - E-43252159-610-1887

00142331665

CERTIFICATE

7/37642 SK 70

Sayı : 43252159

Konu : Yazılı Soru Önergesi Cevabı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 24/12/2020 tarihli ve 43452547-120.07-754988 sayılı yazınız.

Ankara Milletvekili Filiz KERESTECİOĞLU tarafından verilen “Türkiye’de HIV pozitif kişilerin yaşadığı sorunlara ve UNAIDS kapsamında Bakanlık tarafından hazırlanan raporlara ilişkin” 7/37642 sıra sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmaktadır.

Arz ederim.

Dr. Fahrettin KOCA
Sağlık Bakanı

Ek : Önerge cevabı

Ankara Milletvekili FİLİZ KERESTECİOĞLU tarafından verilen “Türkiye’de HIV pozitif kişilerin yaşadığı sorunlara ve UNAIDS kapsamında Bakanlık tarafından hazırlanan raporlara ilişkin” 7/37642 esas numaralı yazılı soru önergesinin cevabıdır:

Birleşmiş Milletler Ortak AIDS Programının (UNAIDS) istatistiklerine göre dünya genelinde yeni HIV tanısı alanların sayısı 2010-2019 arasında %23 azalmıştır. Türkiye’de ise Sağlık Bakanlığı’nın verilerine göre 2019’da 3944 kişi yeni HIV tanısı almıştır. 2010 verisiyle (529) ile karşılaştırıldığında, yeni HIV tanısı alanların sayısı 2010-2019 yılları arasında 7 kattan fazla artış göstermiştir.

Türkiye’de HIV ile yaşayanlar işte, hastanede, okulda, medyada ve yaşamın diğer birçok alanında ayrımcılığa uğramaya devam etmektedir. Sivil toplum örgütleri kendilerinden destek talep eden HIV pozitif kişilerin en çok sağlık hakkına erişimde sorun yaşadıklarını belirtmektedir. HIV pozitif kişilerin, doktorlar ve diğer sağlık çalışanları tarafından kötü muameleye maruz bırakıldıkları, HIV pozitif oldukları için sağlık hizmeti alamadıkları ve mahremiyet haklarını hiçe sayan pek çok uygulamayla karşılaştıkları görülmektedir. Birçok iş kolunda yasal olmamasına rağmen hala işe girişte HIV testi istenmekte, HIV pozitif olduğu öğrenilen kişilerin işe alınmadığı veya işten çıkartıldığı örneklerle karşılaşmaktadır. Tekrar tekrar ayrımcılığa uğrama endişesi, ihlaller karşısında bu kişilerin destek mekanizmalarına ve yargı yoluna başvurmaktan uzak durmalarına yol açabilmektedir.

Medyada HIV hala korkulması, kaçılması gereken bir durum olarak yansıtılırken, HIV’le yaşayanların özel hayatları hiçe sayılarak kimlikleri ifşa edilmekte, sosyal damgalanma ve dışlanmaya neden olan medya içerikleri ise hiçbir yaptırımla karşılaşmamaktadır.

Sağlık Bakanlığı, HIV’e dair raporlamalarda uluslararası standartlara bağlı kalmayarak, UNAIDS’in 90-90-90 hedefleri kapsamında raporlanması gereken verileri standartlar ölçüsünde paylaşmamaktadır. Bakanlığın HIV konusundaki sınırlı çalışmaları; kadınları, LGBTİ+’ları, mültecileri, seks işçilerini ve diğer birçok grubu tümüyle dışarıda bırakmaktadır. Hastaneler ve devlet daireleri ayrımcılığın en çok yaşandığı alanlarırken, HIV’le yaşayanlara yönelik ayrımcılıklar sıklıkla cezasız kalmaktadır. Ulusal AIDS Komisyonu üyesi de olan Diyanet İşleri Başkanının geçtiğimiz Nisan ayında bir Cuma hutbesinde, HIV’le yaşayanları hedef gösteren nefret söylemleri ve bu ifadelerin iktidar mensuplarınca sahiplenilmesi; HIV’e dair yaygın önyargılarla mücadele ve hak ihlallerinin önüne geçmek için bütüncül ve hak temelli politikalara duyulan ihtiyacı gözler önüne sermektedir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye 90-90-90 hedeflerinin neresindedir?
2. Türkiye’de 35 yıldan uzun süredir HIV gerçeği varken, veriler neden hala uluslararası standartlara uygun olarak tutulmamaktadır?
3. Raporlanan HIV verileri neden yıl bazında karşılaştırma yapmayı engelleyecek şekilde kümülatif olarak paylaşılmaktadır?
4. Bakanlık, her 5 senede bir, birbirini tekrar eden raporlar yazmak dışında HIV’le yaşayanlar için ne yapmaktadır? Yayınlanan raporlarda belirtilen hedeflerin uygulanma oranları nelerdir? Bu bilgiler ilgili kurumlar ve kamuoyuyla neden paylaşılmamaktadır?
5. Bakanlık hedefleri belirlerken ve politika üretirken neden LGBTİ+’ları, kadınları, seks işçilerini, mültecileri ve yaşlıları dışarıda bırakmaktadır? Bakanlığın önümüzdeki dönem bu gruplarla temasa geçme planı var mıdır?
6. Son 10 yıl içinde, HIV pozitif olduğu için hastaneler veya diğer sağlık kuruluşlarında ayrımcılığa uğrayan kişilerden Bakanlığa veya yargı mercilerine intikal eden şikayet sayısı kaçtır? Bu şikayetlerden kaç hakkında işlem başlatılmıştır, ayrımcılık yaptığı tespit edilen kaç personel hakkında işlem yapılmıştır?

CEVAPLAR:

1-2-3-4-5-6) Uluslararası HIV enfeksiyonu ile mücadelede; Birleşmiş Milletler HIV/AIDS Ortak Programı (UNAIDS) kapsamında “Küresel Hedefler (90-90-90)” belirlenmiştir. Söz konusu “Küresel Hedefler” içerisinde; 2020 yılı itibarıyla dünya genelinde HIV virüsü taşıyan insanların en az %90’ının tanı almış ve HIV taşıyıcısı olduklarının farkında olmaları, bu bireylerin en az %90’ının kesintisiz HIV ilaç tedavisi (ART) almaları ve ART ilaç tedavisi alan kişilerin en az %90’ında viral baskılanmanın sağlanmış olması belirlenmiştir.

Bu kapsamda konuyla ilgili uluslararası kuruluşlarla (Dünya Sağlık Örgütü, Birleşmiş Milletler Ortak AIDS Programı (UNAIDS) Global AIDS İzleme Platformu, Avrupa Birliği Hastalık Kontrol Merkezi vd.) işbirliği çalışmalarımız doğrultusunda her yıl düzenli olarak mevcut HIV sürveyans verileri paylaşılmaktadır.

Türkiye halen dünyada HIV/AIDS açısından hastalığın az sıklıkta görüldüğü ülkeler arasında yer almaktadır. Ancak diğer taraftan her yıl vaka sayısının arttığı izlenmektedir. Yürütülmekte olan program kapsamında, HIV/AIDS prevalansındaki artışın bu düzeyde kalması, hastalığın insidansının azaltılması yönünde çalışmalar yürütülmektedir.

Ülkemizde HIV/AIDS ile ilgili yürütülecek faaliyetlere bilimsel danışmanlık yapmak, mevzuat çalışmalarına destek vermek, ilgili dökümanların hazırlanmasını sağlamak ve olası ihtiyaçları öngörerek küresel sorumluluklarımıza yönelik hazırlıkların yapılmasına destek sunmak amacıyla “HIV/AIDS Danışma Kurulu” oluşturulmuştur.

Bilindiği üzere; bulaşıcı hastalıkların ihbarı ve bildirim sistemi doğrultusunda, HIV/AIDS vakalarının bildirimleri zorunlu olmakla birlikte, 1994 yılından itibaren özel sürveyans yürütülmekte olup bireylerin ayırimcılık ve damgalanmaya uğramalarına engel olmak üzere, tanı konulan hastaların bildirimleri isim belirtilmeden kodlu bir şekilde yapılmaktadır. Vaka bildirimleri D 86 Formu ile yapılmakta ve HIV-AIDS Sürveyans Sistemi D86 bildirimleri doğrultusunda yürütülmektedir. Ayrıca HIV/AIDS vakalarının bildirim ve takibi için hazırlanan HIV/AIDS Bilgi Sistemi 2014 eylül ayında tüm il sağlık müdürlükleri ve doğrulama laboratuvarlarının kullanımına sunulmuştur.

Toplanan verilerin daha hızlı, güvenilir ve mükerrer kayıtları engelleyecek şekilde toplanabilmesi ve doğrulama sürecinin kısaltılarak vakalara zamanında müdahale edilmesi, HIV pozitif kişilerin düzenli takip ve tedavisinin yapılarak tedavi sürekliliğinin sağlanması ve HIV pozitif gebelerin takip edilmesi amaçlarına yönelik hasta mahremiyetini en üst düzeyde tutan Elektronik HIV/AIDS Bilgi Sisteminin revizyonu ve yeniden yazımı için çalışmalar sürdürülmektedir.

Ülkemizde yürütülmekte olan HIV/AIDS Kontrol Programı dahilinde tüm bildirimlerle ilgili istatistikler rapor şeklinde düzenlenerek konuyla ilgili kurum ve kuruluşların, akademisyenlerin ve diğer ilgililerin bilgilenmesini sağlamak üzere periyodik olarak, standart göstergelerle (yıl, yaş grubu, yerli, yabancı, cinsiyet, bulaşma yolu vb) Bakanlığımız Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü web sitesinde paylaşılmakta olup güncel istatistiklere <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/bulasici-hastaliklar/hiv-aids/hiv-aids-liste/hiv-aids-istatislik.html> linkinden erişilebilmektedir.

HIV/AIDS çalışmalarına yol haritası oluşturmak, ölçülebilir değerlendirmelerle eylem planlarını yürütmek amacıyla, akademisyenler, sivil toplum kuruluşları, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar, ilgili Bakanlık temsilcileri, Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görev yapmakta olan personelin katılımı ile oluşturulan geniş bir çalışma grubu tarafından hazırlanan 2019-2024 Türkiye HIV/AIDS Kontrol Programı, 2019 yılında yayımlanmıştır.

Göstermiş olduğunuz ilgiye teşekkür ederim.